

**Region
Värmland**
Revisionskontoret
Anders Marmon

Rev/21009

Experio lab - förstudie

Rapport 2-21

Experio Lab – förstudie

Bakgrund

Regionens revisorer har ansvar för att genomföra årlig granskning av regionens samtliga verksamheter. Utifrån detta uppdrag och ansvar har regionens revisorer utarbetat dokumentet ”Granskningsstrategi” i vilket de beskrivit de områden som revisorerna främst ska fokusera på under innevarande mandatperiod. Baserad på granskningsstrategin gör revisorerna en årlig riskbedömning och revisionsplan.

I ”Revisionsplan 2021” har revisorerna aktualiserat en granskning i form av en förstudie avseende Experio Lab.

Experio Lab är en verksamhet som har som uppgift att skapa kunskap och förmåga till en mera användardriven utveckling av hälso- och sjukvården. Ytterligare en uppgift för Experio Lab är att vidareutveckla en miljö som bygger på ett samskapande, experimentellt och innovativt förhållningssätt.

Syfte

Syftet med denna förstudie är att bedöma om det finns behov av och förutsättningar för att genomföra en fördjupad granskning avseende Experio Lab

För att uppnå syftet med förstudien ska följande revisionsfrågor besvaras:

- Vilken organisatorisk tillhörighet har Experio Lab i regionen?
- Vilka målsättningar finns för Experio Labs verksamhet?
- Vilka dokument, riktlinjer och rutiner finns avseende Experio Labs verksamhet?
- Hur sker uppföljning och återrapportering, avseende Experio Labs verksamhet, till tjänstemannaledning och till politisk ledning?

Avgränsning

Granskningen har avgränsats till att förstudie av Experio Lab.

Revisionskriterier

Granskningen ska ske utifrån de aktuella lagar och förfskrifter som finns inom området. Revisionskriterier är också beslut fattade av regionfullmäktige samt övriga gällande styrdokument.

Ansvarig nämnd

Kultur och bildningsnämnden i Region Värmland är ansvarig för Kultur och bildningsområdena och för folkhälsoarbetet. För övriga delar inom avdelningen Hållbar utveckling (miljö, hållbarhet, metodstöd inom innovation, digital transformation mm. är Regionstyrelsen ansvarig nämnd.

Regionstyrelsen har ett övergripande ansvar för hela regionens verksamhet genom bland annat sitt uppsiktsansvar.

Metod

Granskningen har genomförts i form av dokumentstudier samt intervjuer med företrädare för område Kultur och bildning. Rapporten är sakgranskad av intervjuade personer.

I bilaga 1 redovisas dokument som finns som underlag till granskningen. I bilaga 2 visas exempel ur Experio Lab:s verksamhet.

Resultat

1. Vilken organisatorisk tillhörighet har Experio Lab i regionen?

Experio Lab är ingen egen separat organisatorisk enhet inom Region Värmland. De medarbetare som är anställda i Region Värmland och deltar i det nationella nätverket Experio Lab finns inom avdelning Hållbar utveckling som ingår i område Kultur och bildning i Region Värmlands organisation.

Avdelning Hållbar utveckling verkar för att Värmland ska kunna möta framtida samhällsutmaningar med relevanta och värdeskapande tjänster som är ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbara. Enheten initierar, stödjer och leder uppdrag med kompetens inom hållbarhet, miljö, digitalisering, utveckling, innovation, design, folkhälsa och samhällsmedicin.

Experio Lab Sverige är en samverkan mellan olika landsting och regioner som vill utveckla sin förmåga till användardriven utveckling med tjänstedesign som metod och förhållningssätt. Visionen utgår från en vilja att möta de utmaningar och behov av utveckling och transformation som hälso- och sjukvården står inför. Experio Lab.s webbplats målgrupp är hälso- och sjukvårdspersonal, patienter och anhöriga.

Hösten 2013 invigde Landstinget i Värmland Experio Lab. Startskottet var det Vinnova-finansierade projektet "Testbädd patientnära tjänsteinnovation" som pågick från 2013 till 2016. Uppdraget var att skapa ett möte mellan vård och design och att utveckla en plattform för innovation, forskning och utveckling.

Experio Lab etablerade sig på kort tid som en aktör med kunskap om och erfarenheter av hur man kan arbeta med patientens delaktighet i utvecklingen av hälso- och sjukvården. Det skapade en efterfrågan på

Experio Lab som modell för patientinvolvering, design och tjänsteinnovation och som partner i forskningsprojekt, både nationellt och internationellt.

Sedan Experio Lab startade i dåvarande Landstinget i Värmland 2013 har en interregional samverkan utvecklats mellan flera andra landsting och regioner som vill verka i samma riktning. I samverkan ingår idag även Region Västernorrland, Region Norrbotten, Region Västerbotten, Region Sörmland, Region Örebro, Region Västra Götaland, Region Stockholm, Region Kalmar, Region Kronoberg och Region Halland. Satsningen har koordinerats av Landstinget i Värmland, nu Region Värmland, och deltagandet bygger på ett beslut i respektive organisations ledning att enskilt och i samverkan verka för en användardriven utveckling av verksamheten.

Alla parterna utvecklar egen kapacitet och förmåga genom inbäddade labb i vårdens egna verksamheter. Tillsammans utvecklar parterna kunskap, delar metoder och resurser samt samverkar inom följande områden:

att utveckla kompetens och förmåga att använda design inom hälso- och sjukvården.

att arbeta för spridning av innovationer, arbetssätt, metoder och verktyg.

att implementera och stödja forskning.

att öppna upp för samverkan med andra aktörer.

I Experio Lab finns kompetens kring design, projektledning, kommunikation och folkhälsoarbete. De deltagande regionerna är drivande inom olika delar av det arbete som pågår inom nätverket.

2. Vilka målsättningar finns för Experio Labs verksamhet?

Experio Lab är som nämnts ett nationellt nätverk som har till uppgift är att skapa kunskap och förmåga till en mer användardriven utveckling av hälso- och sjukvården.

En annan uppgift för Experio Lab är att vidareutveckla en miljö som bygger på ett samskapande, experimentellt och innovativt förhållningssätt. Experio Lab har också i uppgift att utveckla förmågan att samverka med andra offentliga aktörer, privat näringsliv, akademi, idéburen sektor och med motsvarande labbmiljöer i andra landsting och regioner i Sverige. Experio Lab hjälper framför allt regionens hälso- och sjukvårdsenheter att ha ett användarperspektiv för att förbättra eller skapa nya tjänster som skapar större nytta och mening för både patienter, närstående och medarbetare.

Experio Lab:s tjänster används ofta vid utveckling av vårdens ingångar, övergångar, utgångar och i interaktionen mellan patient och vårdpersonal. Experio Lab deltar i framtidsinriktade och utforskande projekt för att

kunna skapa gränsöverskridande vård- och hälsotjänster och förbättra möjligheterna för individer att ta eget ansvar för sin hälsa.

Experio Lab Sverige är som redovisats ovan en samverkan av flera regioner runt om i landet. Tillsammans med medarbetare i vården, patienter och närstående utformar Experio Lab vårdtjänster som skapar värde i människors vardag.

Experio Labb har regelbundna avstämningar med andra aktörer inom området som exempelvis Innovationsguiden inom SKR, Sveriges kommuner och regioner och Förnyelselabbet på SVID, Stiftelsen Svensk Industridesign.

Experio Lab har också ett pågående samarbete med ett nätverk för tjänstedesign inom Finsamområdet, Finansiella Samordningförund.

3. Vilka dokument, riktlinjer och rutiner finns avseende Experio Labs verksamhet?

Eftersom Experio Lab i Region Värmland är en del av Hållbar utveckling inom område kultur och bildning, styrs verksamheten som en del av den avdelningen.

4. Hur sker uppföljning och åiterrapportering, avseende Experio Labs verksamhet till tjänstemannaledning och till politisk ledning?

Inom Region Värmland sker uppföljning via ordinarie verksamhetsuppföljning inom avdelningen Hållbar utveckling. I Kultur- och bildningsnämndens delårsrapport för 2020 nämns Experio Lab:s samarbete med ungdomsmottagningar och psykisk hälsa under rubriken "Folkhälsa och social hållbarhet". Tjänstemän som medverkar inom Experio Lab:s verksamhet har redovisat pågående projekt under Kultur- och bildningsnämndens möten.

Avseende det nationella arbetet finns ett antal uppföljningsrapporter utgivna. I bilaga 2 till rapporten finns exempel på rapporter där Experio Lab har medverkat.

Slutsatser och kommentarer

Det huvudsakliga syftet med denna förstudie var att bedöma om det fanns behov av och förutsättningar för att genomföra en fördjupad granskning avseende Experio Lab i Region Värmland.

Utifrån förstudiens resultat är vår bedömning att vi har fått svar på de frågor som ställts, varför vi i dagsläget inte ser något behov av en fördjupad granskning.

Anders Marmon
Certifierad kommunal yrkesrevisor

Bilaga 1: dokument i granskningen

Kultur- och bildningsnämndens protokoll

Kultur- och bildningsnämndens delårsrapport 2020

Underlag från Region Värmlands intranät

Experio Lab:s hemsida

Rapporten ”Värde för vem?”

Bilaga 2: exempel hämtade från Experio lab:s verksamhet

Värde för vem?

Ett tjänstelogiskt perspektiv på invånarens värdeskapande i hälso-, sjukvård och socialtjänst

Projekt inom Region Värmland

Projektet genomfördes av Experio Lab vilket är en del av Region Värmlands utvecklingsenhet och var ett samverkansprojekt mellan Region Värmland, Grums kommun och SKR kring psykisk hälsa. Det gjordes totalt åtta intervjuer med personer boende i Grums mellan 20 och 30 år med känd problematik och med långvarig psykisk ohälsa. Respondenterna rekryterades med stöd från arbetsmarknadsenheten, individ- och familjeomsorgen samt vårdcentralen i Grums.

Experio Lab har även genomfört projektet **Första linjen** som syftade till att utveckla digitala vårdtjänster som ökar tillgängligheten till hjälp för barn och unga med psykisk ohälsa, samt att bidra med nya arbetssätt och kompetensutveckling inom design. Bland annat involverades en expertgrupp med unga 13–20 år och designers utförde deltagande observationer på en högstadieskola. Vidare genomfördes även workshops och djupintervjuer med unga.

Intervjuerna med unga vuxna i Grums visade att man tyckte att det var svårt att få tillgång till vård, till exempel för att man inte varit tillräckligt sjuk för att få hjälp. Flera angav att det var svårt att få hjälp med sin psykiska ohälsa om man också hade ett pågående bruk eller missbruk av droger eller alkohol.

Flera upplevde även att de inte känt sig sedda eller trodda av välfärdsaktörer och att de hade önskat att någon hade fångat upp dem tidigare.

Intervjupersonerna upplevde även en utsatthet mot exempelvis myndigheter, till exempel en rädsla inför möten med myndigheter eller att samhällets insatser upplevs som tvingade. De unga upplevde det som positivt när de insatser man fått innebar att man träffade andra med liknande erfarenheter och att vissa personer, till exempel någon från kommunen, kan bli väldigt viktig för en och få en att våga nya saker;

Det framkom även att det ger en god känsla och bygger självförtroendet när man själv kan ta tag i saker som gör att man mår bättre. Flera påpekade att det finns ett tydligt stigma kring att prata om psykisk ohälsa och att till exempel skolan borde kunna göra mer för att synliggöra dessa typer av problem. Man påpekade även vikten av att ha en vettig sysselsättning och ett meningsfullt sammanhang att finnas inom, och att man gärna vill kunna hjälpa och betyda något får någon annan.

Insikter från arbetet i Första linjen visade bland annat att det upplevs komplext och svårt att förstå vad det är man känner och att avgöra om ens psykiska mående är normalt eller inte. Unga upplever det svårt att uttrycka sig och sätta ord på känslor och mående. Ungdomarna angav även att det finns en rädsla för konsekvenser och för vad som kan hända om man som ung väljer att öppna sig. De är dessutom vana vid digitala kommunikationssätt och det fanns önskemål att kunna kontakta vården via digitala verktyg och via skrift.

Insikter från projektet Första Linjen handlar bl.a om följande områden:

Normer och stigmatisering
Kunskap
Förståelse
Ensamhet
Rädsla
Kommunikation
Första kontakten
Elevhälsan
Tillgänglighet
Första linjen

Experio WorkLab

Experio WorkLab är ett treårigt samarbetsprojekt som tar sig an sjukfrånvaron på nya sätt för att minska långvarig sjukfrånvaro. Experio Lab använder tjänstedesign där man involverar medarbetare och ledare för att förstå utmaningar, utveckla våra arbetssätt och testa nya vägar.

Problem

Sjukfrånvaron är idag hög hos många arbetsgivare och psykisk ohälsa är den vanligaste orsaken. De mest utsatta yrkesgrupperna finns inom vård, omsorg och skola – som samtidigt har utmaningar med kompetensförsörjningen. Arbetsplatsen har en viktig roll att främja och förebygga ohälsa och för att skapa hållbar återgång efter sjukfrånvaro.

Projektets parter har identifierat att de saknar kunskap om medarbetares behov, beteenden och drivkrafter för att göra individuella och strukturella insatser som skapar friska arbetsplatser och ett hållbart arbetsliv.

I längden drabbar sjukfrånvaron offentlig sektor som attraktiv arbetsplats och vakanser påverkar hur väl vi kan utföra våra uppdrag.

Genomförande

Projektet startade den 1 maj 2019 och avslutas den 30 april 2022. Experio Lab arbetar med kompetenshöjande insatser för arbetsgivare som ska bidra

till att främja hälsa i arbetslivet och på så sätt förebygga att ohälsa leder till långvarig sjukfrånvaro. Experio Lab arbetar även med kompetenshöjande insatser som bidrar till att de som är långtidssjukskrivna återgår till sitt arbete. I arbetet integreras även de horisontella principerna icke-diskriminering, jämställdhet och tillgänglighet.

Deltagande aktörer

Projektet ägs av Region Värmlands utvecklingsavdelning, medfinansieras av Europeiska socialfonden och består av sju delprojekt hos värmländska arbetsgivare som representerar offentliga verksamheter i kommun, region och stat.

Deltagande organisationer är Eda kommun, Filipstads kommun, Finsam Värmland/DAL Försäkringskassan, Karlstad kommun, Kristinehamns kommun, Region Värmland och Säffle kommun.

Hur mår du?

Webbtjänsten ”Hur mår du?” är ett projekt där Experio Lav har medverkat tillsammans med medarbetare från andra verksamheter i Region Värmland.

Hälsolabb – en arena för lärande och experimenterande i omställningen till Nära vård.

Experio Lab har medverkat i projektet tillsammans med ett antal andra aktörer, bland andra SKR, Karlstads Universitet och Linköpings Universitet och tre pilotregioner.